

Uppfinnarlust

Det kom ett mejl från den estländska formgivaren, textilkonstnären och innovatören Kadi Pajupuu. I mejlet visade hon en mycket speciell väv som jag aldrig tidigare sett. Självt berättar hon att när hon klippte ner den från vävstolen tänkte:

– Åhh, det är ju ett ormskinn!

Det var klart vi ville resa dit och se hur hon hade vävt den.

I KADI PAJUPUUS ATELJÉ i centrala Tallinn står en nykonstruerad vävstol med två vävar i. Den ena vävs med den glidande skeden, *RailReed*. Det är sektioner av sammansatta metallener som kan förflyttas i sidled och genom olika tätheter ge effekter i väven. Hon har arbetat och utvecklat tekniken under flera år, förfinat och slipat till. Det är, som det varit redan från början, vanliga cykelekrar i lagom längd som används. De är starka och pålitliga. Den variant hon visar här har större flexibilitet – allt som sker i Kadis händer och huvud är i ständig utveckling!

– Jag kan även tänka mig att göra denna mekanik maskinellt, så de rör sig enligt ett visst mönster. Det borde gå att lösa tillsammans med någon som kan den industriella biten. Men den personen har jag inte träffat än.

I DEN ANDRA VÄVEN sitter det något som ser ut som bandgrindar, ett bättre begrepp är kanske vävgrind.

– Jag gick och funderade på hur jag skulle kunna skapa vridningar och korsningar. Jag hade slutprodukten klar i huvudet och bröt ner det till en teknik. Jag ville att varptrådarna skulle kunna förflyttas i grupper och vara flexibla, berättar hon.

Varpen behövde först lösgöras ur sin position låst i en sked som sitter fast i slagbommen. Bandgrinden blev lösning. Hon kontaktade en duktig vävstols- och vävredskapstillverkare, Ahti Parijõgi, som tog fram en bandgrind med hål och

slitsar stora nog för Kadis kraftiga ullgarn. Med tiden och många experiment har "vävgrindarna" utvecklats. De är nu längre, smalare och lättare. Först gjordes de i plast, nu tillverkas de även i laserskuret trä. Variationsmöjligheterna de ger är många; det går att kombinera varptrådar som vävs rakt och de som vrids. I sjalen som liknar ett ormskinn fästs de tjocka garnerna i vävgrindens sidor med kabelklämmor som kan öppnas. Det tjocka garnet kan frigöras, vilket gör det möjligt att skapa korsningar och flotteringar.

Klurigt! När hon väver slår hon till inslaget med "vävgrindarna".

Väven som sitter i vävstolen har kraftigt ullgarn i varp och inslag. Ullen är bra, den stannar kvar i väven, berättar hon. Hon provade tidigare papperssnöre men fick inte till effekten. Den grova ullen skapar dessutom lite "bubblighet" i gränsen mellan det täta och tomrummen när varptrådarna vrids. Det gillar hon.

Hon visar ett ullgarn som hon gör själv. Åtta trådar snos till en grov tråd som körs i tvättmaskinen och valkas.

Vi fantiserar lite kring vilka möjligheter som finns för alla som spinner själva.

SJÄLVA VÄVSTOLEN är också utvecklade utifrån hur Kadi vill att den ska se ut. Alla delar är lätta och starka.

– Jag väver ju vävar som slås till med lätta slag så vävstolen behöver inte väga så mycket. Och det finns ingen knäbom, den är bara i vägen. Jag står och väver och har anpassat höjden efter det. Det gör även att det är gott om plats när jag

KADI PAJUPUU

UTBILDNING

1981–1986 Estonian Academy of Arts, textil konst

MEDLEM I

Estonian Artists' Association
Estonian Textile Artists' Association

PRISER, UTMÄRKELSER, i urval:
2010 Estonian Textile Artists' Association
För RailReed (glidande sked)
2010 Silvermedalj, KIWIE, Korea,
International Women's Invention
Exposition

Läs mer om Kadi i Vävmagasinet 3/10

KADIPUU.BERTA.ME

arbetar med uppknytningarna under vävstolen. Och så har den kontramarsch.

– Jag tror att många sitter fast i tankarna kring hur en vävstol bör se ut, jag utgår hela tiden ifrån att den ska vara optimalt funktionell för mina behov.

För att uppnå detta tar hon hjälp där den finns; svetsare, snickare och småindustrier som tillverkar olika delar som kan ge idéer till utveckling. När hon letar material blir det ofta på byggvaruhus. Det gäller som hon säger att alltid ha ögon och sinnen öppna.

– Det finns så mycket vi kan utveckla när vi slutar att tro att allt redan är uppfunnet.

MÅNGA LÖSNINGAR och nya idéer kommer till när hon arbetar, i vävstolen. Hon måste, som hon säger, ha redskapen i sin hand för att se vad de kan åstadkomma. Hon ser gärna att utvecklingen av hennes redskap och vad de kan användas till sker i nära samarbete med andra vävare. Därför är detta med att skydda sina uppfinningar från kopiering inte ett problem för henne. Hon har sökt och fått patent på många av sina lösningar. Men det är inte i första hand för att skydda mot kopiering, utan istället det faktum att hon blir tagen på allvar. Att hennes idéer hittar nya vägar ser hon som en förutsättning till utveckling. Hon delar gärna med sig över nätet, på kurser eller till andra vävare.

"Det finns så mycket vi kan utveckla när vi slutar att tro att allt redan är uppfunnet."

– Genom att diskutera med andra hittar jag själv nya lösningar. Det är så utvecklingen går framåt.

En viktig kontaktyta finns på Tartu Art College där hon undervisar i textil. De är viktiga supportere i utvecklingsarbetet.

ANU SERGO är textilformgivare och en skicklig vävare som gärna använder sig av RailReed. Kadi tycker att hon har lyckats få fram möjligheterna och resultatet är spännande.

– Mitt eget konstnärliga uttryck gör jag i helt andra tekniker och material. Designprocessen vill jag dela och utveckla med många. Och det viktiga är att man vågar prova. Även misstag och enkla prover leder vidare till nästa steg. Med proverna som utgångspunkt tar jag sedan ofta kontakt med kompetenser inom helt andra områden.

EN ANNAN FUNKTION som Kadi går och lurar på är solven. De som styr trådarna och sitter placerade på olika skaft. Hur låst det är har vi väl alla erfarit när vi har solvat fel eller vill få tråden på ett annat skaft av någon anledning.

Skulle det gå att skapa solv som kan öppnas och stängas så att man kan förflytta trådarna helt fritt? Hon visar en prototyp som hon har gjort med hjälp av ett plaströr.

– Jag har en idé, säger hon. Nu gäller det att hitta material och en teknisk lösning.

Hennes experiment i vävstolen görs oftast i form av sjalar. Det är ett bra format på en väv, för små provvävar säger inte så mycket, och dessutom kan de säljas. I en av sjalarna är det spännande mönster i inslagsriktningen. Glesare och tätare ränder. Kadi berättar att de helt enkelt skapas genom att man drar fram för långt så att slagbommen inte når ända fram. Något som i de flesta fall är ett misstag blir här en del av formgivningen.

För en kort tid sedan dimper det ner ännu ett mejl.

– Kolla min senaste idé – *Stepping Reed*.

Sektioner i skeden flyttas fram, vid tillslaget skapas vågigheter. Mejlet avslutas:

– Jag kan inte sluta uppfinna! ▲

ovan / Kadi Pajupuu vid sin vävstol där hon experimenterar med nya tekniker. Bandgrinden i trä ledde vidare till vävgrinden.

1 / Vävning med vävgrindar skapar korsningar och vridningar.

2 / Väv av Anu Sergo, vävd med RailReed.

3 / Ormskinssjal vävd med "vävgrindar".

4 / Väv vävd med RailReed där vävbredden ändrats.

5 / RailReed monterad i slagbommen.

6 / Olika vävar skapade med RailReed.

7 / Experiment med öppningsbart solv.

